

ЦЕРКОВЕНЪ ВЪСТНИКЪ

НАУЧНО РЕЛИГИОЗНО-ПРАВОСЛАВНО СПИСАНИЕ.

„созижду церковь мою, и врата ада не одолѣють ей“ (Мат. 16; 18).

„Церковенъ вѣстникъ“
ИЗЛИЗА ВСѢКИ МѢСЕЦЪ

Годишна цѣна:

Въ България	4 лева
За ученици и войници	3 „
„Странство	5 „
Винаги прѣдплатени.	

Всичко

що се отнася до списанието се испраща до администрацията му въ г. Пловдивъ. Неплагени писма не се приематъ.

„ЦЕРКОВЕНЪ ВЪСТНИКЪ“ е прѣпоръченъ отъ Министерството на Вътрѣшниятъ Дѣла и отъ Негово Високо Прѣосвященство Св. Пловдивский Митрополитъ Господина Г-на Натанаила.

МОЛБА КЪМЪ АБОНАТИТЪ НИ.

Всякой, който ни испраща поръчки и пари за списанието, а тъй също и статей (освѣнз дописки, които не подхождатъ съ програмата на списанието ни и въ които се съдържа частни расправи, критики и клюки да не ни се испращатъ), за обнародване, трѣбва да ни даватъ името и мѣстопребиванието си пълно и ясно; ако живѣе въ село, той трѣбва да покаже селото, околията и окръга. Които абонати ся прѣмѣстватъ, тѣ трѣбва съ време да ни съобщаватъ новото си мѣстожителство за да имъ се испраща списанието тамъ. — Ония абонати, учрѣждения и общини, които ни сж издѣлжаватъ, молимъ ги, да не ни испращатъ никакъ за въ бѣдѣще цѣлия абонаментъ въ пощенски или гербови марки, а въ пощенски бонове, записи или банкноти, освѣнз ония, които иматъ да внасятъ и стотинки. Марки на сума до единъ левъ да сж прибавя при него и по 10 ст., понеже тъй ги размѣняме.

Съобщаваме при това на всички абонати, че списанието ни отъ 1—8-й брой сж испродадени за което редакцията е принудена да ги прѣпечати повторно и слѣдъ кратко врѣме ще снабди всички тѣзи, които ги нѣматъ. За необходимо считаме да помолимъ всички наши абонати да побързатъ съ испращанieto на абонамента, за

да можемъ съ спокойствие да продължаваме изданието си.

Отъ Редакцията.

Безбожието.

(Неговитѣ мнѣмо — научни основания и гибелни слѣдствия.)

„Не се увличайте слѣдъ различни и страни учения; защото е добро да се укрѣпява сърдцето съ благодать, а не съ ястия, отъ които не сж се ползували тѣзи, които сж ходили въ тѣхъ“ (Евр. 13. 9).

Въ наше врѣме захванахъ да се прѣнасятъ въ насъ отъ всекъдѣ, изъ чуждитѣ страни, различни учения, враждебни на Християнската религия и непрѣстанно да се появяватъ срѣдъ самитѣ насъ, въ тъй нарѣчената просвѣтена срѣда на нашето общество, всевъзможни глупости, противни да духа на християнската вѣра. Като се ползува съ свобода по всичкитѣ страни на образованія свѣтъ, съврѣменното безбожие иска да побѣди вѣратъ и за това напруга всичкитѣ си сили и не прѣнебръгва никакви срѣдства за нейното искоренение отъ сърдцата на хората. Прѣдъ видъ на това, какви не чудовищни мечтания на болния разумъ не изважда на Божия свѣтъ не-

вѣрующата преса? Колко кошуства, какви не хули и насмѣшки надъ най-свѣщенитѣ и—скжпи чувства на вѣрующия. Явни и тайни подкопавания на нашата вѣра можемъ да срѣщнемъ почти въ всичкитѣ родове и видове на съврѣмнената свѣтска литература: въ романи и повѣсти, въ исторически, естествено-научни и философски изслѣдвания! „Долу вѣрата, нѣма Богъ! — ето девизътъ на знамената на невѣрующитѣ фанатици, подъ които тѣ съ ревностъ, достойна за по-добра работа, работятъ ужъ въ полза на просвѣщението и благо на челоуѣчеството. При такова положение на борбата на безбожието противъ вѣрата, която е крайно наострена въ наше врѣме, тѣй ни се струва, че тѣкмо за насъ е писано прѣдпазването на великия апостолъ Павелъ: „Не се увличайте слѣдъ различни и странни учения; защото е добро да се укрѣпява сърцето съ благодать, а не съ ястия, отъ които не сж се ползували тѣзи, които сж ходили въ тѣхъ (Евр. 13, 9).

Невѣрието, безбожието, атеизмътъ, съ всичко, което се разбира подъ тѣзи имена, наистина сж ястия, които не принасятъ никаква полза на тѣзи, които глѣдятъ; освѣнъ това: тѣ не само че сж безполезна храна, нѣ и отрова, която дѣйствува вѣдительно на душата, като помрачава разума на челоуѣка до-толкова, щото, да не може да разбере, че подъ него се е отворила пропасть, готова да го погълне и погуби вѣчно.

Нека разгледаме безбожието по-отблизко, както въ неговитѣ най-главни основоположения, така и въ най-важнитѣ му практически послѣдствия, и ний ще видимъ, каква храна ни прѣдлагатъ съврѣмненитѣ прѣдставители на безбожната наука.

А

I. Безбожието ни сериозно внушава, че вѣрата въ Бога само отегчава челоуѣческата мисль и љ задържа въ свободния вървежъ по пѣтя къмъ просвѣщението. „За какво е Богъ?“ учятъ безбожницитѣ; безъ Него по-просто и по-естествено се обяснява живота на свѣта; природата въ сжщностъ е била всѣкога такава, каквато е, каквато и вѣчно ще бжде; непрекъснато се измѣняватъ безчисленитѣ форми и видове на нейното сжщество; нѣ, сама по себе си, по своето сжщество, тя нѣма нито начало, нито край; ако пъкъ искате да говорите за твореца на природата, то нарѣчете нељ творецъ сама на себе си; материята, силитѣ и законитѣ на природата сж тѣзи

единствени дѣятели, на които се дължи всичко, всичко на свѣта; природата сама себе си създава, прѣправя и сама се поддържа въ пѣтя на живота.“ — Ето едно отъ основнитѣ положения на съврѣмненото ни учено безбожие!.... Нѣ какво? — Ний се принуждаваме да въздигнемъ природата на Божия тронъ, насъ ни поканватъ да подновимъ древнитѣ олтари на язичеството въ честъ на огъня, водата, въздуха, слънцето, мѣсеца и звѣздитѣ и да изгасимъ въ своитѣ храмове свещенния огънь въ слава на невидимия Богъ, който е създалъ всичкитѣ тѣзи видими прѣдмети? А има ли въ наше врѣме нѣкое забѣлжително откритие, което въ корена да унищожава нашата вѣра и съврѣшенно да опровергава всичкитѣ ни религиозни убѣждения? Никакъ. Наистина, нашия вѣкъ справедливо се гордѣе съ голѣми открития, рѣдки изобрѣтения и въобще съ необикновени, теоритически и практически, успѣхи въ областта на естествознанието. Тѣнката, едва видимата сила парта, спокойно и незабѣлжано, съ невъобразима скоростъ ни прѣнася на грамадни пространства отъ единъ пунктъ на други; най-неуловимитѣ сили на природата, като напр. електричеството, въ наше врѣме безъ противление се покоряватъ на всичкитѣ челоуѣчески желания: ний умѣемъ на хиляди километри да прѣдаваме звукътъ на своя гласъ, като да стоимъ лице съ лице и да сподѣляме радоститѣ и скърбитѣ си и да си размѣняваме думи съ смѣхъ и сълзи; ний можемъ да увѣковѣчимъ гласа си, своята жива рѣчь съ всичката измѣнчивостъ на нейната интонация, своето артистическо пѣние, своето изпълнение на музикалната ария за стотини вѣкове до най-подирнитѣ потомци. Думитѣ: телеграфъ и телефонъ, фонографъ и микрофонъ дори отъ дѣтинскитѣ уста постоянно се сипятъ въ наше врѣме, тогава, когато най-образованнитѣ отъ напѣтѣ прѣдѣди нѣмали за тѣхъ никакво понятие. Ний умѣемъ да се повдигаме до най-горнитѣ слоеве на атмосферата и да се спускаме въ неизмѣримитѣ дълбочини на земята; ний изваждаме отъ дъното на морето различни скжпоцѣнности; ний управляваме съ сила водитѣ и отчасти подчиняваме на своята властъ дори и капризното направление на вѣтроветѣ; като че всичката природа ни прѣдлага своитѣ услуги; нейнитѣ сили все повече и повече се покоряватъ на властта на челоуѣка. Ний измѣрваме тежестта на въздуха и разстоянието между планетитѣ, опрѣдѣляме величината на слънцето, мѣсеца и звѣздитѣ. Ний владѣиме орѣдията, които ни откриватъ без-

бройно множество свѣтове въ беспрѣдѣлното небесно пространство и, отъ друга страна, въ наши рѣцѣ сѣ тѣй сѣщо и орѣдята, които ни показватъ цѣлъ миръ живи сѣщества въ една капка вода, въ една точка въздушно пространство; ний едва ли не разбираме говорѣтъ на животнитѣ и шумолението на дрѣвеснитѣ листа. Съ една дума, ний сме проникнали на далечъ въ дълбочината на свѣтовния животъ и като че услужваме биението на неговия сърдеченъ пулъс. Такива сѣ неоспоримо блаѣстищитѣ резултати на нашето знание природата, постигнати въ нашия XIX вѣкъ. — Нѣ, какво отъ това? Успѣли ли сме ний съ всичкото получено до сега знание природата да разрѣшимъ вкичкитѣ загадки на свѣтовния животъ? Нима сега природата спорѣдъ началото на своето сѣществувание и спорѣдъ всичкия вѣрвежъ на своя животъ е вече станала за насъ прозрачна, като стѣкло? Открита ли ни е вѣтрѣшната лаборатория на свѣтовния животъ до толкова, щото ако да се окажеше свободно пространство, то сами ний, съ своитѣ собствени сили и разумъ, да съумѣемъ и създадемъ новъ свѣтъ, приличенъ на сѣществующия? Струва ми се, че нѣма нужда да отговаряме на тѣзи въпроси. Въ състояние ли сме самитѣ ний да положимъ тѣзи начала на органическия животъ, отъ които по непрѣкъснати редове се мѣкнѣтъ безбройнитѣ редове, видове и недѣлими органически сѣщества? Кой отъ насъ е силенъ да тури животъ въ мъртвата материя? Кой може въ бездушния материалъ да вдѣхне душа, разумъ, духъ? Кой може да ни разясни сѣединението на душата съ тѣлото? — И така много и твѣрдѣ много и за нашия вѣкъ е покрито въ природата подъ непроницаема покривка. Строго казано, най-важнитѣ въпроси на живота, които сѣ мѣчили най-добритѣ умове на древността, и за насъ си оставатъ още неразрѣшими. Четѣте изслѣдванията на по-самостоятелнитѣ работници на нашето врѣме въ областта на естествознанието, и вий ще видите, какъ тѣ, подобно на своитѣ много по-прѣдишни прѣдшественници, въ всѣка страница на своитѣ трудове ни напомняватъ за ограничеността, недостатъчността и всевъзможнитѣ, опитвания на нашето знание относително много въпроси, повдигнати още прѣди хиляди години. По виднитѣ работници въ полето на естествознанието, подиръ слѣдитѣ на които вървѣтъ стотини други, като се ползватъ лесно отъ чуждитѣ трудове като съ свои, съ думитѣ на които злоупотрѣбватъ милиони учени папагали, всѣкога се отлича-

ватъ съ благородна скромность съразмѣрно своето знание и всѣкога прѣдпазватъ своитѣ буйни послѣдователи отъ увлечения и прѣувеличения границитѣ на съврѣменното знание природата. Отъ тукъ, ако вий срѣщнете чловѣкъ, който да рѣшава лесно и безъ затруднения всичкитѣ най-трудни проблемми на свѣтовния животъ, то гледайте на него (и нѣма да сгрѣшите) не повече, отъ като на ученъ недоученъ, първоначаленъ ученикъ на науката, който едва е започналъ да изучава азбуката на естествознанието, и който съ дѣтинска наивность си въображава, че умѣе вече да чете всичката книга на природата. За да може нѣкой да твѣрди съ спокойна съвѣсть и здраво съзнание, че: „Нѣма никакъвъ Богъ, а има само природа“, трѣбва по-напрѣдъ да изучи всичкитѣ неизброими сили на природата, да прослѣди всичкитѣ тѣхни прѣплитни и сѣединенията помѣжду имъ, да намѣри тѣхното начало и край, да прѣмине заедно съ тѣхъ всичкитѣ пѣтици на тѣхната дѣятелность, съ една дума, да бѣде всезнающъ и вседѣющъ Богъ. Ето кой би можалъ съ спокоенъ духъ да каже: „Азъ обходахъ всичката вселенна и не намѣрихъ никѣдѣ Бога; ако има Богъ, то съмъ азъ“. Тогава нека се яви този всезнаецъ да го видимъ и ний. Напротивъ, при най-малката ограниченость на нашето знание, отрицанието на Бога е чисто безумие, лѣжа, грубо заблуждение. Въ дѣйствителность, ако ний знаеме и много, нѣ още пѣкъ много други нѣща не разбираме, то, кой смѣе да отрича, може би това именно, което не разбираме, и служи за най-главно изражение или откровение на Божественната сила и дѣятелность въ свѣта, може би въ него особенно Богъ ни дава Себе си да Го видимъ, като истински Творецъ и Управителъ на свѣта? Тѣй щото вѣрно ли е изрѣчението на Пѣснопѣвеца: „Рѣче безумния въ сърдцето си: нѣма Богъ“, това може да го каже само безумния.

(Слѣдва.)

Най новитѣ пессимистически теории и тѣхната несъстоятелность.

(продължение отъ бр. 8)

Ако въспроизвежда исторически сцени, той скърби за бившето величие и помрачената красота, защото това сѣ само развалини, които възбуждатъ само съжаления. Наистина, Байронъ мечтае и за бѣдѣщи златни врѣмена, напр. той говори за Гърцитѣ съ такъвъ ентузиазмъ, щото може да се помисли, че той

повече е позитивистъ, отъ колкото пессимистъ, че той е намѣрилъ такъвъ историческа цѣль, на която е билъ готовъ да дѣйствува. Нѣ увлечението му съ Гърцитѣ е само една частностъ, която стои въ единъ видъ противорѣчие съ общото направление на неговитѣ мисли. Въ сжщностъ, ако оставимъ тази частностъ, вѣрята на Байрона въ идеалътъ за политическата свобода не ще бѣде тѣй силна, както прѣзрѣнието му къмъ свѣтътъ. Туй именно прѣобладающе прѣзрение къмъ свѣтътъ и живота ясно доказва, че при такъво вѣзрѣние не е възможно да се осмислени никакъвъ идеалъ на свободата, немислимъ е какъвъ-годѣ дѣйствителенъ прогресъ.

Такъвъ е въ общи черти поетическия пессимизмъ въ когото се бѣ увлѣкло и нашето (Русското) общество и е извѣстенъ подъ името Байронизмъ. Нѣ увлечението въ Байронизмътъ у насъ бѣше само едно „модно вѣние“, което не остави слѣдъ себѣ никакви важни слѣди. Съвсѣмъ друго нѣщо е философскій пессимизмъ въ най ново врѣме, главнитѣ прѣдставители на когото сж : Шопенхауеръ, Хартманъ и Таубертъ. къмъ вѣзрѣнията на които сега ще прѣминемъ.

Като не намира за себѣ достатъчно удовлетворителни издирванията и обясненията на всички прѣдшествоващи философи, Шопенхауеръ си туря за задача, да даде единственъ вѣренъ отговоръ на всички необясними въпроси, на които чловѣкъ, който се стрѣми да узнае цѣлата истина, трѣбва непременно да получи отговоръ, макаръ и само въ силата на това, че такива въпроси сжществуватъ. Желанието да даде безпристрастенъ отговоръ на вискателя на вѣчнитѣ истини било прѣдизвикано у Шопенхауера отъ това съображение, че ако би нашия животъ билъ безконеченъ и безгриженъ, то въпроси за свойствата и цѣльта за сжществуванието на свѣтътъ, за назначението на чловѣка и др. под., вѣроятно, не би сжществували въ чловѣчески умъ. Отъ това вече ясно може да се види основния характеръ на Шопенхауеровата философия, а именно : неудовлетворението на чувствата и не придирванието чистата и безпристрастна истина.

Нѣ какъ и въ какво намира Шопенхауеръ отговоритѣ на въпроситѣ на неудовлетвореността на чувствата ? Съ помощта на съзерцанието ¹⁾ Шопенхауеръ открива, че ос-

новата на свѣтскій животъ съставлява „свѣтовната воля“. Какво разбира Шопенхауеръ подъ тази „свѣтска воля“, мѣчно е да се разбере. Въ всѣки случай, туй не е личенъ Богъ, не е материаленъ свѣтъ съ всичкитѣ си неизмѣними закони на битието, а тѣй сжщо нито каква-годѣ особна реална сжщностъ. „Свѣтската воля“ не прилича и на свойственната на чловѣка воля, която се разглежда не въ незнайната ѝ за насъ сжщностъ, а само въ дѣйствията и проявленията ѝ. За най вѣрно отъ всичко трѣбва да се прѣдполага, че Шопенхауеровата „Свѣтска воля“ е такъва непонятна шегга, какъто приподнаесли на новѣжитѣ прѣдшпнитѣ философи подъ названиее, ту „Субстанция“, ¹⁾ — ту „Абсолютностъ“, — ту „Монада“ и пр.

Излишно би било да се простираме върху това, което самъ мислителя не е можѣлъ самъ да си обясни. За необходимо считаме само да забѣлѣжимъ, защо Шопенхауеръ въ основата на битието туря волята, а не познанието напр., или разумътъ. Самъ Шопенхауеръ на това отговаря : „защото волята прѣдшествова познанието, тѣй като въ своето самосъзнание ний намираме прѣди всичко волята, а нѣ-послѣ вече познанието“ (само—ще забѣлѣжимъ въ скоби—остава не понятно : съ какво, чрезъ каква способностъ, освѣнъ познанието, откриваме тази първоначална воля въ себе си).

Тѣй сжщо волята, спорѣдъ неговото мнѣние, има прѣимущество прѣдъ разумътъ на туй основание че, като че ли тя дѣйствува лесно, а познанието мѣчно. Като се изразява метафорически, той казва, че разумътъ е фенеръ, когото волята носи ношѣ за да освѣщава тъмний пътъ, — нѣ не че фенерътъ ѝ опрѣдѣля пътътъ. — Съ такива положения Шопенхауеръ най папрѣдъ противорѣчи на себе си, тѣй като, — пакъ по неговото мнѣние—ний можемъ да познаваме само явленията, а не сжщността на прѣдмѣтитѣ; слѣдователно, ний не можемъ да познаемъ и волята, като основа на явленията. Не трѣбва да се съгласимъ и есѣ самитѣ му положения, че въ самосъзнанието ний намираме прѣди всичко волята. Въ самосъзнанието ний намираме знанието за нашата дѣятелностъ, безразлично, мислене ли е то, чувствование ли, или воля. На това основание несправедливо е твърдението на Шопенхауера, че волята (или желанието—все едно) не изисква

1) Подъ думата съзерцание Шопенхауеръ разбира глѣзка съ сжсѣйна свойствата, които се прѣдаватъ на чувственото съзерцание, художественото творчество и инстинктивното чувство. Сжсѣята отъ

всички тѣзи елементи дава въ резултатъ нѣщо мистическо, таинствено, непонятно за другитѣ, а, въ своитѣ проявления, което не може да се подчини на логическитѣ изисквания.

1) Субстанция-самостоятелна, прѣдмѣтъ, който сжществува самъ за себе.

таква усилия, както познанието. Веднажж волята ни иска да осъществи нѣщо, тя трѣбва да се погрижи да набави сили за реализацията на желанието си. Нѣ тогавъ необходимо е да признаемъ, че продължителното напрѣгане на силата за волята никакъ не е по-слабо отъ стрѣмлението на разумътъ къмъ познанието; друго яче казано: логическото утвърждение, или отрицание, какъ волята да приеме, или отхвърли нѣщо, затруднява и разумътъ.

(Слѣдва.)

Богословски размишления

(Е. Мартировъ.)

1) Що е религия?

Религията не е формаленъ и безсѣдържателенъ съюзъ на човѣка съ Бога, нѣ съюзъ, който е изпълненъ съ благодать и истина. Въ религията човѣкъ не само се стрѣми къмъ истински животъ, нѣ го достига и живѣе чрѣзъ него въ блаженното единство съ Триединаго Бога. Истинската религия е истински животъ.

Ако би била религията само единъ формаленъ съюзъ на тваритѣ съ Твореца, то и падналитѣ духове би се намѣрили въ този свѣтъ съюзъ: и бѣсоветѣ вѣрватъ, обаче тази вѣра не имъ принася никаква радостъ, а напротивъ, застава ги постоянно да трѣперятъ отъ Божий сѣдъ и гнѣвъ.

Като се изразяваме отвлечено—религията се прѣдставлява за висшій идеализмъ; а невѣрието—Материализмъ. Религията е сборъ отъ такива прѣдставления, понятия и идеи, които даватъ тонъ и направление на умътъ ни, на волята и въображението ни—привождаатъ въ движение нашето мислене, чувствуване и дѣятелностъ и ги ръководятъ.

Религията не е изключително достояние на чувствата. Тя трѣбва да обема цѣлий човѣкъ, да обема напълно всичкитѣ му душевни сили—трѣбва да го образува и въстава за истинно-Християнски животъ.

Робскій страхъ и чувството на безусловната зависимостъ сами по себе не сѣ достатъчни за образуванието на истинската религия. Най върховно, при това и най съвършено отъ всички начала, въ Християнската религия се явява Богъ, като Истеченъ Животъ и безконечна Любовь.

2.) За Идеалното разбиране живота.

Идеализмътъ, въ най-широката смисълъ на тази дума, се изразява въ всички тѣзи душевни прѣдставления, които правятъ по-съ-

вършенъ човѣка, напр.: въ религията и нравствеността, въ изкуството, почитанието, въ правата, въ длъжноститѣ, въ заслугитѣ, въ сѣмейството, въ държавата и пр.

Идеитѣ сѣ лжчатъ на Божественний Духъ, който е сроденъ, чрѣзъ творението, съ човѣческиятъ духъ. Натурализмътъ, който непризнава нищо Божественно, на туй възражава слѣдующето: идеитѣ сѣ произведение на мозъкътъ,—тѣ сѣ неистинни и измѣнчиви.

Нѣ, ако би, въпрѣки всѣка истина, да се съгласимъ съ това положение, че идеитѣ не прѣдставляватъ нищо друго, освѣнъ дѣятелностъ на мозъкътъ, то и въ такъвъ случай, тѣ толковъ сѣ реални и необходими, колкото и какъвто и да е друго природно произведение; защото развитието на нашата душевна природа прѣмъдро е съгласено съ въздѣйствието на насъ външния миръ.

Колкото се отнася до измѣнчивостта на идеитѣ, върху това трѣбва да забѣлѣжимъ, че на вѣчното измѣнение сѣ подхвърлени тѣ сѣщо и физическитѣ форми и проявления на материята, нѣ при все това, тѣ трѣбва да се наричатъ истинни.

Идеитѣ сѣ духовни сѣщности, които съвкупно образуватъ висшій животъ на човѣка.

Отнемете на човѣка умозрението и идеитѣ му и той, съ това що остава у него, ще прѣдставлява почти сѣщо животното.

Идеалнитѣ прѣдставления образуватъ човѣка повече, отколкото всеразрушающата критическа наука. Религията има за прѣдмѣтъ изобщо цѣлий човѣкъ, а науката—само отдѣлни части отъ неговата природа.

Наистина, и въ идеалний свѣтъ сѣществуватъ болни образи на въображение, сѣщо тѣй, както и въ физическата природа—неспособни за животъ изроди. Нѣ тѣзи фантастични образи изчезватъ при свѣтлината на вѣчнитѣ идеи на духътъ.

Не това, което е, а само това, което трѣбва да бѣде, прави човѣка великъ. Идеитѣ се възвишаватъ надъ грубата материя и надъ слѣпия случай. Идеитѣ стоятъ по-твърдо отъ фактитѣ. Човѣкъ не може да се успокои при изпълнението на нищожнитѣ планове, а трѣбва да разширява кръгътъ на своята дѣятелностъ въ зависимостъ отъ висшитѣ идеали на духътъ. Само животното се явява позитивно (положително); то нѣма никакви положения, никакви идеали.

Идеалиститѣ управляватъ свѣтътъ, макаръ да се криятъ въ мракътъ на уединение-

то. Идеализмът е единственната положителна сила. Към прѣобразованія биватъ успѣшни само тѣзи стрѣмления, които сѣ въодушевени отъ идеитѣ. Колкото се отнася до исходящитѣ отъ егоизмътъ социални движения, то тѣ само разрушаватъ, — не съзиждатъ.

За висшето образувание на чловѣка не е достатѣчно само едно прѣуспѣвание, знание и тѣхнически навикъ. За оправдателенъ примѣръ ни служатъ Китайцитѣ.

Религията прѣдставлява идеалний мѣръ въ физическия. Между двата мѣра сѣществуватъ постоянно живо взаимно отношение, за нещастие тайно за натуралиститѣ.

3) *Чрѣзъ какво се познава достоинството на религията?*

Както дървото се познава по плодетѣ му, така и истинната религия — по произведението отъ нея културно състояние.

Твърдѣ лесно можемъ да повѣримъ това на опитъ. Въ дѣйствителностъ не сѣществуватъ нито Иудейска, нито будайска, нито мухамеданска култура, сѣществуватъ само Гръцка и велика Християнска култура.

Мавритано-Мухамеданското образувание е носило мѣстенъ и националенъ характеръ, и затова е оставило неприкосновенни останжалитѣ мухамедански народи.

Еллинската миталогия и Християнството — първата въ смисълъ на естественъ творецъ на религиозния чловѣчески духъ, а послѣдното, като свръхестественно Откровение — прѣдставляватъ отъ себе двѣ такива мировъззрѣния, които до сега не е надминжала още нито една отъ естественнитѣ религии. Тѣ сѣ донесли съ себе всичко най-добро за чловѣческото образование.

Гръцката религия е придавала особно значение на външната Пластическа¹⁾ красота, за идеално изражение на която е служило съразмѣрното сложение на чловѣческото тѣло. Нѣето, че изгрѣло Християнството и създало вътрѣшний чловѣкъ съ плѣнителната му Богоподобна красота. Еллинизмътъ прѣдставлява религията въ красивото тѣло; а Християнството е религия на прѣкрасната душа. Античната дръвностъ е обожавала външната женска красота, благородността и съразмѣрността на чловѣческото тѣло. Християнството ублажава вътрѣшното, душевното величие на Божията Майка. И, тъй като тона величие, тази красота състои отъ вътрѣшната чистота и не-

1) Пластический — който има форма на най хубавитѣ природни образи, възпроизведени въ живописното искусство, или вапикето.

винностъ, то идеалътъ на Християнската жена едновременно трѣбва да бѣде и „Дѣва“ и „Майка“. Между това, както богиня „Венера“ се прѣдставлява въ видъ на гола статуя, която възбужда чувственнитѣ страсти на нейнитѣ поклонници, така Приснодѣва Богородица обръща къмъ себе набожнитѣ сѣрдца съ недостижимата висота на своитѣ вътрѣшни достоинства. (Слѣдва.)

ЖИВОТЪТЪ И ДѢЛАТА

НА

Св. Кирила и Св. Методия, Словѣнски и Български просвѣтителни и Апостоли.

(Продължение отъ 8-й брой).

11. Най-послѣ въ 868 год. Кирилъ и Методий стигнали въ Римъ. Папа Николай I, който ги повикалъ, едвамъ що билъ умрѣлъ на 13 Декем. 867 год. Наслѣдникътъ му Адрианъ II щомъ като чулъ, че двамата Словѣнски апостоли се приближаватъ до Римъ и че носятъ още въ себе си и мощитѣ на Св. Климента, — излѣзълъ на срѣща имъ съ много епископи, свещеници и народъ, приелъ на своитѣ рѣцѣ свѣтитѣ мощи и ги положилъ въ църквата на този сѣщи светецъ въ Римъ, гдѣто до днесъ се намиратъ.

Трѣбало е да се разгледатъ Словѣнскитѣ книги, които донесли Кирилъ и Методий. Като намѣрилъ, че сѣ вѣрно прѣведени, папата ги благословилъ, одобрилъ на пълно Словѣнската литургия и заповѣдалъ на епископитѣ Формоза и Гондриха да посветятъ въ чинъ епископски нѣколко ученици на Словѣнскитѣ апостоли. Споредъ житието, едно Словѣнско Евангелие било положено въ църквата Св. Мария и въ самия Римъ служилъ е Св. Кирилъ на Словѣнски заедно съ епископа Арсеній и съ библиотекара Анастасій въ църквитѣ: Св. Апостола Павла, Св. Андрей и Св. Петронила.

Всичкото е отивало въ Римъ по желанието на Словѣнскитѣ апостоли; Св. Кирилъ непрѣстанно е славилъ Бога заедно съ своитѣ ученици за тази голѣма сполука.

Обаче може би отъ голѣмитѣ трудове и денонощни напрѣгания Св. Кирилъ се разболѣлъ и болестта му, която се продължила нѣколко дни, ставала отъ день на день по-силна. Като се осѣтилъ, че ще умрѣ, Кирилъ облѣкълъ калугерско расо и спокойно чакалъ

последний часъ, като се разговарялъ съ своитѣ ученици, и особено съ брата си Методия.

Брате мой, говорилъ му той, *ний бѣхме двамата, като два свързани вола въ оралото, и работихме сѣщата нива; ето азъ падамъ на бръзната, а ти оставашъ. Знаешъ, че ти обичашъ твърдо много твоята планина и манастирътъ на нея (Полихронъ на Олимпъ); но нѣдѣй остава, за любовь къмъ манастирътъ,—апостолството, което ще те спасе.*

Прѣди да издѣхне Св. Кирилъ, казва житието, вдигналъ си ръцѣтъ къмъ небото и съ съзри на очи изговорилъ една молитва, въ която между другото той молилъ Бога да запази и закрия онова Словѣнско стадо, което му било дадено отъ Бога да го пасе, да умножи Словѣнска църква, да я събере въ еднородице и проч. И слѣдъ като се цѣлуналъ и простилъ съ своитѣ си, св. Кирилъ прѣдалъ Богу духъ на 14-й Февруарий 869 год. на 43-годишна възраст.

Тѣй свършилъ св. Кирилъ още младъ своя дълъгъ, но пъленъ съ толкова велики дѣла животъ! Роденъ въ старо-славний Словѣнскій градъ Солунъ, възпитанъ и изученъ въ Цариградъ, сѣдбата рѣшила да се спомене Словѣнскій апостолъ—въ вѣчнй градъ Римъ.

Папата заповѣдалъ, щото всички Гърци, които сѣ се намирали въ Римъ, и всички Римляни заедно да опѣятъ и да испратятъ Словѣнскій апостолъ, сѣщо тѣй както сѣ съхраняватъ самитѣ папи.

Методий, братъ му, рѣкълъ на папата:

— *Майка ни на тръгване ни е заклѣла, който по напредъ умрѣ да се не закопава нигдѣ, но онзи, който остане, да донесе тѣлото на покойникъ въ братскій нашъ манастиръ и тамъ да се закопае.*

Адрианъ склонилъ на тази молба; обаче свещенството и Римлянитѣ забѣлѣжили, че за Римъ ще бѣде една загуба, ако пустнятъ да се изнесатъ на вѣнъ останкитѣ на толкова заслуженый Христовъ апостолъ; за това папата наредилъ да се погребе въ църквата на Св. Петра въ гробътъ, който си билъ приготвилъ за себе си. Но Методий пакъ се примолвилъ:

— *Да се погребе въ църквата на Св. Климента по край мощитѣ на онзи светителъ, който е той донесълъ.*

И тѣй Св. Кирилъ билъ закопанъ въ тази църква, въ единъ параклисъ отъ дѣсна страна. Още въ XIV вѣкъ този параклисъ се казвалъ: *Кириловъ параклисъ*. Но малко по-малко това име се забравило и днесъ Сло-

вѣнскій поклонникъ не може да намѣри, мѣстото гдѣто почиватъ тѣлнитѣ остатки на великий Словѣнскій апостолъ учителъ.

12 Но защо сѣ надгробни и нагледни паметници за оновоа който въ цѣла една чедъ отъ Словѣнски народи е оставилъ вѣченъ споменъ? Хиляда години сѣ прѣминали вече отъ смъртъта на Св. Кирила и неговото велико дѣло, слѣдъ толкова гонения и огнетения отъ неприятелитѣ на Словѣнството, все пакъ не е умрѣло, но напротивъ отъ день на день расте и се разширява. Между насъ Българитѣ, Русситѣ, Сърбитѣ всѣко новородено дѣте, което се крѣщава и надъ което се исчита по Словѣнски: „Вѣрую во Единого Бога Отца“,—става новъ ученикъ на св. Кирила.

До гдѣто се простира Словѣнската чедъ, на всѣдѣ името на нашия доблестний и неуморимъ апостолъ се произнася съ почетъ и уважение. Православната църква винаги е почитала славата на св. Кирила, а днесъ го тачатъ еднакво и католици и православни. Ако да приемемъ св. Кирила; само като философъ, пакъ трѣбва да признаеме, че той е билъ великъ и необикновенъ човѣкъ: да знае езицитѣ на толкова народи, както сѣ Словѣнитѣ, Гърцитѣ, Арабитѣ, Евреитѣ, Хозаритѣ и Римлянитѣ, да бѣде първи мѣжду Цариградскитѣ богослови, да създаде нова азбука и да основе книжевность на единъ народъ,—това сѣ такъви големи заслуги, съ които рѣдко се намира човѣкъ да може да се похваля. А колко голема е била неговата ревность за възвишенитѣ интереси на човѣка,—това не може дори да се примѣри и сравни!

Потомството извѣднажъ слѣдъ смъртъта на Кирила показало своето голѣмо почитание къмъ него, като го е наричало *Философъ и учителъ съ Апостолски животъ*. Неговото име се знае на истокъ, както и на западна Европа, въ Европа като и въ Америка и на всѣдѣ, гдѣто живѣе образовано общество. А Словѣнитѣ за да забравятъ Св. Кирила — трѣба по напредъ да забравятъ не само своята история, но и самата своя *Азбука*, коятъ и до днешний день се казва: *Кириллица*.

И този паметникъ, който си е създавалъ самъ св. Кирилъ въ душитѣ и сърдцата на толкова милиони Словѣни, малкъ ли е? Кой може него да го развали и унищожи? Никой. Той ще съществува до вѣка.

Слѣдъ,

За недѣлната почивка на ученицитѣ въ срѣднитѣ учебни заведения.

(Продължение отъ 8-й брой)

Ученицитѣ (въ Руссия) се освобождаватъ на врѣме отъ занятия прѣзъ поста, очевидно, цѣльта е щото духътъ имъ да се съсрѣдоточи въ молитвата и да не се смущава отъ други мисли. Ако е позната за полѣзна тази мѣрка за прѣзъ поста веднажжъ въ годината; то колко повече подобна мѣрка би била по-ползотворна ако се приеме за всѣка недѣля като правило.

Отъ тази религиозна глѣдна точка желателно е да се не дава за въ недѣля и задължителна работа въ видъ на наказание и, въобще да не се налагатъ никакви наказания на ученицитѣ. Подобно почитание къмъ празника отъ страна на по старитѣ ще служи като най-добъръ и нагледенъ примѣръ и за дѣцата.

Като изложихъ влиянието на недѣлната почивка относително това на религиознитѣ чувства, ще укажа още и на благотворността му къмъ другитѣ страни на ученическия животъ.

Всекой прѣподавателъ, вѣроятно, ще е забѣлявалъ у ученицитѣ периодическо нерасположение къмъ занятията, отслабване на успѣхитѣ, манкировка и др. т. Единъ добросъвѣстенъ и трудолюбивъ, но не особено способенъ ученикъ, кагато му било дадено да напише, какъ той прѣкарва деня, написалъ, мѣжду другото: „понѣкога нищо не можъ да взема въ рѣка и не разбирамъ, отъ що става това“. Ако потърсимъ причинитѣ на това явление, безъ да се ограничимъ въ едно обвинение ученика въ лѣнностъ, то ще дойдемъ до заключение, че това е резултатъ отъ редакциата на отслабналия организмъ, прѣуморяване отъ неприкѣснатитѣ, безъ достатѣчна почивка, занятия.

Безъ да глѣдаме на способността на ученика, трѣбва да търсимъ способности за противодѣйствие на тѣзи влияния, които дѣйствуватъ на незаякналитѣ му въ религията убеждения. Но врѣмето на неговата почивка не съвпада съ сѣщото на другитѣ ученици: тѣ се движатъ напредъ, а той регресира, и това предизвиква оплакванието на ученицитѣ противъ учители и училищни онеправдания, а заедно съ това и за често наказание съ „единици и „затворъ“. Като пропустне частъ отъ курса, такъвъ ученикъ понѣкога, събере ли се съ сили, навакса пропустнатото, а по нѣкога такова отсъствие има фатално значение за

всичкитѣ му послѣдующи занятия, особено въ долнитѣ классове.

Такива периоди на лѣнностъ се забѣляватъ не само у отдѣлни ученици, но и у цѣлъ классъ и даже въ цѣло учебно завѣденіе; напр., послѣ дългий периодъ на занятия прѣдъ Колѣднитѣ празници.

Дадемъ ли почивка въ недѣля можемъ да се надѣваме, че ученика ще добие енергия да се занимава прилѣжно въ останалитѣ дни на седмицата; па ако би по нѣкои причини да е пропусналъ нѣщо, то той ще има възможностъ въ недѣля да допълне изгубеното. Въ сегашно врѣме, ако ученика пропустне нѣщо, то трѣбва или да си вземе репетиторъ, или да употребѣи извънмѣрни усилия, щото да навакса изгубеното. Болшинството пъкъ, като изгубятъ сили, постепенно охладѣватъ къмъ неуспѣхитѣ си, захвърлятъ подиръ това съвършено занятията и, съ своето нехайство, съ палавоститѣ си съставатъ нещастие за училището.

Като признаваме за необходими периодическитѣ оставания надирѣ трѣбва да ги облъчемъ въ законната форма въ недѣлната почивка; съ това ще бѣде поправено здравіето на ученицитѣ; намалено числото на тѣзи отъ тѣхъ които неуспѣватъ; намалено числото на наказанията за лѣнностъ, които се отразяватъ крайно врѣдно на впечатлителната, невинно-страдающа душа на дѣтето.

Въ сегашно врѣме родителитѣ се оплакватъ отъ това, че дѣтцата имъ до толкова сѣ погълнати отъ училището, щото тѣ почти немогатъ да видятъ дѣтцата си, а слѣдователно нѣматъ надъ тѣхъ почти никакво влияние: до обѣдъ тѣ сѣ въ училище, послѣ обѣдъ — кратковрѣменна расходка; послѣ пакъ уроци и сънъ. По такъвъ начинъ нѣма свободно врѣме за съобщение на дѣтцата съ родителитѣ роднинитѣ имъ и познатитѣ отъ своя кръгъ. Подобна разединенностъ не се нарушава даже въ недѣля по сѣщитѣ причини, които указахме по-горѣ.

Родителитѣ нѣматъ възможностъ да поговорятъ, размѣнятъ мислитѣ си, да наблюдаватъ постепенний растежъ и видоизмѣнение на идеалитѣ у дѣтцата имъ.

Що се отнася до прѣподавателитѣ, то и тѣ така сѣщо нѣматъ ни врѣме, ни възможностъ да влизатъ въ близки отношения съ ученицитѣ; по този начинъ, младата жѣдна за сподѣлба душа остава безъ сериозенъ другаръ и ръководителъ и поради това попада подъ влиянието на по-развититѣ си другари или, ко-

ето е още по-опасно, подъ влиянието на външния хора, на които не е скъпа сждбата на дѣтцата; у които нѣма любящото и страдающе родителско сърдце. Недѣлната почивка ще намали отчасти тази отчужденность, като възвърне на родителитѣ дѣтето имъ макаръ е единъ път въ седмицата.

Въ сегашно врѣме, безъ да се гледа на постоянното развлечение на ученика отъ голѣмото разнообразие на занятията въ училището, у нѣкои дѣтца все таки се проявява прѣдпочитание на единъ какъвъ и да е прѣдметъ (рисуване, чѣртание, математика и др т.), а слѣдствието отъ това бива или ослабването на занятията по другитѣ прѣдмети, ако прѣподавателитѣ допуснатъ това, или, ако прѣподавателитѣ бждатъ вискателни, отпадане влечението къмъ любимий прѣдметъ, при пълно нѣмание на врѣме. При въвеждането на недѣлната почивка тя ще бжде за подобни отъ Бога надарени натури макаръ и единъ денъ въ седмицата, кога тѣ ще могатъ свободно да се прѣдадатъ на любимото си занятие. Да се грижимъ за поддържането на такива натури е свѣщенъ дългъ на училището, щото тѣ сж сжщинскитѣ двигатели на прогреса, а не хората, които могатъ да извършатъ всичко, което имъ покажатъ другитѣ, и които нѣматъ къмъ нищо собствени влѣчения. (Слѣдва.)

Историята на празниците

(продължение отъ 7-ий брой).

Раздѣление на празниците.

Всичкитѣ християнски празници обично дѣлятъ на *церковни и граждански*. Церковни сж онѣзи, които иматъ за основание нѣкое церковно събитие, а граждански сж онѣзи, които освѣтъ церковно събитие иматъ основание на празнуването си и гражданско събитие; такива празници у насъ можемъ да нарѣчемъ празника на Бѣл. просвѣтител и други отъ новата ни История.

Церковнитѣ празници ся дѣлятъ на *велики, срѣдни и малки* празници. *Великитѣ* (голѣми) празници сж въ честь на Господа Бога, на Пр. Богородица и на онѣзи Святии, както Рождеството на Иоана предтеча, деньтъ на Петра и Павла, Усекновение и пр. Голѣмитѣ празници въ честь на Господа се наричатъ и *Господски*, а които сж въ честь на Пр. Богородица — *Богородични*. Срѣдни празници сж онѣ дни въ които церковниятъ уставъ на утрѣнната тури *полиелей* и въ които освѣтъ

канонътъ на празнуемийтъ святии, присѣдипана и Богородичния канонъ. *Малки* празници сж онѣ, въ които ся пѣе *велико славословие*. Освѣтъ тия празници има още и частни — храмове, които ся свършватъ тържественно само въ онова мѣсто, гдѣто е храмътъ на църквата; но както общитѣ, така и частнитѣ празници или ся случватъ все на едно число на мѣца, или въ различни числа. Редътъ на празниците, които се не мѣняватъ, зависятъ повечето отъ празникътъ Рождество Христово, а онѣ, които сж променятъ, тѣ зависятъ отъ Пасхата.

Отъ Господскитѣ празници, едни сж уредени за спомянь на събитията изъ Христовийтъ животъ, а други за спомянь на страдацията Му. (Слѣдва.)

ЦѢЛТА НА ЖИВОТЪТЪ.

Много хиляди челоѡци дихатъ, движатъ се и живѣятъ въ този свѣтъ и послѣ заминуватъ отъ попрището на този животъ и имената имъ не се чуватъ вече. Защо тѣй? Защото никое добро не сж сторили на свѣта; — никой не ся е ползувалъ отъ тѣхнийтъ животъ; — никой нѣма да ги покаже, като сръдство, съ Божието благословение, на тѣхното събуждане и спасение. Ни една тѣхна добра дума не може да се припомни и тѣй се загубватъ — свѣщята имъ угасва въ тъмнината и тѣй ся забравятъ, както вчерашнитѣ гадинки.

„Ти, о безсмъртний челоѡче, искашъ ли тѣй да живѣешъ и тѣй да умрѣешъ? Живѣй и ти за нѣщо: направи добро и оставяй подирѣ си единъ добродѣтеленъ памятникъ, който буритѣ на вѣковетѣ не ще можатъ да съсипятъ. Напиши името си съ благость, любовь и милость на сърдцата на хиляди челоѡци, съ които се обхождашъ всѣка година и тѣй нѣма да тѣ забравятъ никога. Не; твоето име и твоитѣ дѣла ще останатъ въ сърдцата на онѣзи, които оставяшъ слѣдъ себѣ си, яви както звѣздитѣ по челото на нощта. Добри дѣла свѣтатъ на този свѣтъ, както звѣздитѣ на небето“.

Въздвижение то на честнийтъ и животворящитѣ кръстъ Господень.

Историята и преданието ето що казватъ за това свѣщенно събитие:

Въ 326 год. благочестивата царица Елена, (майка на Константина великий), като дошла въ Палестина да ся поклони на Св. мѣста, пламенно е пожелала да намѣри, ако

блже възможно, онзи кръстъ. на когото билъ распнатъ Иисусъ Христосъ. Но да ся намъри Христовиятъ кръстъ било е твърдѣ трудно, защото по прѣданието ся знаело, че кръста Христовъ, щомъ е сваленъ Христосъ отъ него, билъ на часа заровенъ въ земята отъ иудеитѣ; но мѣстото, гдѣто е билъ закопанъ не ся е знаело, за което христианитѣ цѣли три вѣка не сж могли да го изнамърятъ, защото иудеитѣ, като заклѣти врагове на христианитѣ, твърдѣ сериозно сж таяли това мѣсто. Тая тайна да би я узнала царица Елена по съвѣтъ на патриарха Макария, избрала най-старитѣ отъ иудеитѣ и ги питала: гдѣ сж скрили распинателитѣ на Богочеловѣка кръстътъ му? Старцитѣ принудени отъ заплашванията показали нѣкого си Юда, който ужъ билъ зналъ това мѣсто. Той дълго врѣме е скривалъ тая тайна и едвамъ слѣдъ шестдневнo пребивание въ дѣното на една яма, казалъ на царицата и на патриархътъ мѣстото, гдѣто отдавна било издигнато язическо капище въ честь на Венера. Тосъ часъ съборили капището, захванали да копаятъ мѣстото и слѣдъ много трудове дѣйствително ископали три кръста. Сега трѣбвало е да ся познае, кой е Христовиятъ кръстъ, защото всичкитѣ (3-тъ) били всѣ еднакви. Господъ явилъ чудесно това на патриарха. Въ сжщото врѣме, когато откопали тритѣ кръста, пренасяли по край това мѣсто тѣлото на единъ мъртвецъ на погребение. Патриархътъ заповѣдалъ на носачитѣ да ся спрѣтъ и съ твърда надѣжда, че оржидието на което е пострадалъ нашиятъ Господъ щомъ ся положи надъ мъртвеца ще да съкруши оковитѣ на смъртта, почналъ да полага единъ подиръ другъ кръстоветѣ на мъртвеца. Първитѣ два не показали никакво дѣйствие, но щомъ положили третиятъ, тосъ часъ мъртвецътъ оживѣлъ и отъ тосъ часъ всички присѣтствующи единодушно повѣрвали, че той е животворящиятъ кръстъ Христовъ. Царицата благоговѣйно паднала прѣдъ Него и го цалувала, сжщото правили и голѣмцитѣ ѳ. Тамъ е било толкова много народъ, щото не само, че не сж можели да пристѣпватъ да цалунѣтъ св. кръстно дръво, но още не е можалъ отъ множеството на народътъ да ся види. За това патриархътъ помолилъ народътъ, да имъ покаже кръстътъ, за да могатъ поне отдалечъ да му се поклонятъ. Патриархътъ Макарий възлѣзълъ на високо мѣсто и като повдигналъ честниятъ кръстъ, народътъ отъ священь вѣсоторгъ умилително ся е поклонилъ и е пѣялъ: *Господи помилуй, Господи помилуй!* Така е

извършено първото всѣмирно въздвижение на животворящиятъ кръстъ Господень слѣдъ три-вѣковно прѣбивание въ земята и отъ онова врѣме т. е. отъ 326 год. е въведенъ празникътъ: *въздвижение*.

Празникътъ въздвижение на кръстътъ Господень принадлежи къмъ числото на 12-тъхъ голѣми празници и ся отпразднува така тържественно, както и другитѣ Господски празници. Богослужението на тоя день има тая особенностъ че ся въздига кръстътъ и му ся отдава тържественно поклонение. Приготовление за тоя обрядъ се захваща послѣ малката вечерня. Св. кръстъ го окрасяватъ съ благовонни цвѣта и отъ жертвенника ся принася на прѣстола, гдѣто е Евангелието. При конецътъ на утрѣнната, послѣ вел. славословие, настоятелътъ илипо-стариятъ отъ Священнослужителитѣ, въ пълноодѣяние взема на китениятъ кръстъ на главата си и съ другитѣ священико-служители съ кандилница и свѣщи при пѣнието; *Святѣй Боже*, го износя прѣзъ сѣвернитѣ двѣри изъ алтарятъ като изъ подъ земята и ся спира съ него на амвонътъ. Тамъ възгласа на молитвата за всеобщото спасение, той полегка ся спуца съ кръстътъ и подиръ това издига, при което клирътъ пѣе: *Господи помилуй*, съ по-нискъ тонъ 50 пѣти, а съ високъ тонъ тоже 50 пѣти, — съобразно съ дѣйствието на священникътъ.

Съ такова дѣйствие священнослужителътъ ся обръща на четирѣхъ страни и осѣновающи съ кръстътъ всичкитѣ краища на свѣтътъ и най-послѣ се обръща петий пѣтъ на истокъ съ молитва за всѣка христианска душа. Като ся свърши това, което е повторение на онова въздвижение, което е било въ Иерусалимъ, съ рѣцѣтъ на св. Макария, тогава го полагатъ на аналогата и при пѣсньта: *„кресту твоему покланяемся владыко . . .“* му се отдава общо поклонение.

Тоя празникъ се извършва на 14 Септемврий всѣка год. за споменъ на двѣ събития изъ историята на Господниятъ кръстъ, т. е. 1) за споменъ на обрѣтението (изнамърванието) въ IV в. и 2) повръщанието му отъ Перситѣ въ VII в., което събитие тукъ не спомѣнахме.

Празникътъ въздвижение се продължава двѣтъ дена т. е. отъ 13 — 21 Септемврий, но приуготовлението захваща отъ 1 Августъ отъ който день ся захваща да се пѣе катавасията на въздвижението.

Изъ церковната практика.

1). *Гдѣ може да се намери распорѣжданieto за точното рѣшение на въпроса: правилното забиване кръста на гроби: на главата, но-вѣтъ, или на сръдцата?*

* До колкото ни е извѣстно, распорѣжданieto за точното рѣшение на този въпросъ не е възможно да се намери; обясненията по това сѫ различни практики.

2). *Единъ лютеранинъ, съ позволенieto на мѣстниятъ архiereй, билъ закопанъ въ церковний дворъ, като заплатили за това 500 лева, отъ които да се поддържа църквата. При погребението священникътъ придружилъ покойния до гробищата съ пѣние: „Святий Боже“, но въ църквата не го внесли. Днесъ майката на умрелия из-явява желание, че въ случай на смъртта ѝ, да бъде погребана на същото мѣсто, но при това моли, щото прѣди погребението ѝ да се отпѣе въ православната църква. Допуща ли се това?*

* Опрѣдѣлението на Св. Синодъ категорически постановява: 1) при погребение на римо-католици, протестанти и пр. православното духовенство може щомъ като го призоватъ, да иде въ къщата на умрелия и отъ тамъ съ пѣние: „Святий Боже“ да го придружи до гробътъ и съ същото пѣние да го спусне въ гробътъ; 2). не е позволено такъ-вото да се опѣватъ по редътъ на пр. църква; 3). тѣлото на умрѣлия друговѣрецъ не може да се внася прѣди погребението въ пр. църква и 4). духовенството не е длъжно да извършва слѣдъ това панахида на къщата.

3). *Не трѣбва ли да се опѣватъ 12 год. дѣца по редътъ на възрастнитѣ, а не по младенческото?*

* Основание върху това нищо нѣма въ трѣбника.

4) *При четение на оглашенитѣ молитви и въобще при кръщенieto, гдѣ е по-добрѣ да стои священникътъ, — прѣдъ купели ли, или задъ купеля? При четението на евангелието, трѣбва ли да се полага то на главата на кръщаемото? При четение втората молитва на постригванието, трѣбва ли да се благославя три пѣти „во имя Отца и Сина, и Св. Духа“?*

* Священникътъ стои прѣдъ купела. Четението на Евангелието съ полаганieto Му на главата на кръщаемото едва ли е възможно; но да се чете съ лицето си къмъ кръщаемото, това е прието. Да се благославя три пѣти при казаний случай, това си нѣма основание при всичко, че нѣкой священникъ го практикуватъ.

5). *При вѣнчаванieto трѣбва ли священникътъ да*

си издига ръцѣтъ нагорѣ при произнасянieto: „Господи, Боже нашъ, славою и честію вѣнчай!“? Слѣдва ли се, и ако се слѣди, то колко пѣти трѣбва да се благославятъ съчеташиятъ се при четението: „Отецъ, Сынъ и Св. Духъ“? Колко пѣти се благославя общата чаша?

* Не се издигатъ ръцѣтъ, а три пѣти може да се благославя. При четението на конечната молитва, бракосъчеташиятъ се благославятъ единъ пѣтъ, както обикновено се благославя и единъ пѣтъ и общата чаша.

Бачковский Манастиръ

[Пловдивска Епархия]

Това Богоугодно зеведение се намира на Югъ отъ г. Станимака, на дѣснийтъ брѣгъ до самата рѣка нарѣчена Чепили-дере, на една височина отъ около 30—40 метра отъ рѣката. Самата манастирска сграда, която е двуетажна, свидѣтелствува, че е прѣкарала нѣколко вѣка. На истокъ отъ манастирътъ се вижда тоже едно доста здраво каменно здание, което види се, му служи за камбанария. Въ тѣзи мѣстностъ, която е забиколена съ лозя, градини и изобилие на разни дръвета, се съглеждатъ и нѣколко параклисчета. На истокъ отъ манастирътъ се вижда единъ скокъ (малкъ водопадъ), на който водата се спуща отъ височината на балканътъ. Съ една рѣчъ, за да може да се даде пълната краска на тѣзи мѣстностъ, която е просто прѣлестъза очитѣ, по-добрѣ мисля, ще е да се каже, че е една малка частъ отъ Едема.

За този манастиръ се казва да е строенъ въ едно и също врѣме съ Асеновата крѣпостъ, която се намира тукъ близо въ Станимашката клисура. Тоже се говори, че тукъ въ манастирътъ е имало не отдавна много стари Български ръкописи на параменти; но за сега нѣмало нито слѣда отъ тѣхъ. Забѣляватъ се много икони съ грузински надписи. Най-народообичнийтъ манастиръ въ Конушката околия е билъ този манастиръ. Тукъ сѫ се стичали съ хиляди поклонници и то не съ празни ръцѣ; но кой съ пари, кой съ овци, говеда и пр., сѫ отивали поклонницитѣ, като сѫ надваряли кой-по-много да ошастави благоговѣйнитѣ старци. Нѣ и послѣднитѣ сѫ умѣяли да се отнасятъ прилично съ поклонницитѣ. Отъ богатствата, които е добивалъ манастирътъ, сега притежава, казватъ, около 80 камѣка воденици на вода, около стотина къщи и дюкени въ г. Станимака и единъ чифликъ въ мѣст-

ността на с. Катарлий съ нѣколко стотинѣ уврати ниви, ливади и пр., а движими имоти, като : говеда, коние, овци, почти цѣли черди. Обаче, доста неприятни слухове се носятъ за ограбването му отъ гърцитѣ, когато сж го владѣли; днесъ това е вече прѣкратено отъ както Поч. Св. Синодъ го взе подъ Свое Попечителство, като приврѣменно е поставилъ Высокопрѣосвященный Теодосия за урѣждане то на казанний мѣнастирь.

Происхожданието и значението на свѣщ. антидоръ* въ Православната църква.

Въ древната Християнска църква всичкитѣ вѣрующи, които сж присѣдствували при извършването на Св. литургия, сж се причастявали съ Свѣтитѣ и пречисти Христови Тайни. Даже и тѣзи, които не сж можали да отидѣтъ въ храма по болѣзни, или по други важни причини, не сж се отклонявали отъ този свѣщенъ обичай : Църквата имъ е испращала чрѣзъ диаконитѣ Св. Дарове, и тѣ ги приемали въ къщитѣ си, като имъ свидѣлствували, че тѣ сж въ неразрывно — неразставлено отношение съединени съ всичкитѣ православно—вѣрующи. Само оглашенитѣ** и кающитѣ, които сж били надъ церковно запрещение, правяли исключение : първитѣ — до гдѣто ся покрѣстятъ, вторитѣ — до гдѣто ся изпълни срока на наложената имъ епитимия. Тѣзи хора не сж можали даже да присѣдствуватъ при извършването на таинството Св. Евхаристия. Всички останѣли, не само по желание, но и по церковитѣ правила, сж пазяли този свѣщенъ обичай всѣкоя недѣля, а по нѣкога и всѣкой день сж се причастявали. Този обичай ся е продължавалъ до четвъртий вѣкъ. Св. Иоанъ Златоустъ строго изобличава и укорява тѣзи, които присѣдствуватъ при извършването на Тайнитѣ Христови, а ся отклоняватъ отъ причастяване подъ предлогъ, че ужъ не били недостойни : „ако, казва той, не си приготвенъ или недостоеенъ за причастяване, то и не стой заедно съ другитѣ вѣрующа на молитва въ църквата. Чуваши ли какъ диакона заповѣдва да излѣзѣтъ кающитѣ изъ храма? — Излѣзъ и ти заедно съ кающитѣ : прочее, който ся не причасти съ Хр. Тайни, той ся причислява къмъ числото на кающитѣ. Ако не искашъ да излѣземъ изъ храма, то поне прими освященный хлѣбъ отъ тра-

пезата Господня.

Но наскоро слѣдъ това Църквата била принудена да направи снисхождение на немощнитѣ, вѣроятно за това именно, че мнозина като сж отклонявали отъ причастяването, почнаѣли да странятъ и отъ богослужението, както се мислили за недостойни да присѣдствуватъ въ храма. Такова нерадение всѣкога обръща въ зло самитѣ мѣдри и спасителни църк. правила. Отъ понапрѣдъ Църквата употреблявала, като наказание, отстранение на вѣрующитѣ отъ храма, — и тѣ всѣкога ги било страхъ отъ такова наказание; но слѣдъ това мнозина почнаѣли да ся подхвърлятъ на такова наказание. дѣйствително — не затова, за да би да закрийтъ грѣховетѣ си, но просто да угодятъ на своята лѣнность и немарливость. Отъ това Св. Църква ся е принудила вече да моли вѣрующитѣ поне да стоятъ въ храма до това врѣме, до гдѣто свѣщенника не благослови излизанieto изъ него. Въ сжщото врѣме тя е установила да раздава свѣщенный хлѣбъ вмѣсто прѣчиститѣ тайни, който е артисвалъ отъ този, който е билъ принесенъ за алтаря, които вѣрующитѣ приготвявали за Св. Тайнство Евхаристия, който билъ нарѣченъ *антидоръ*, т. е. вмѣсто даръ.

Послѣ това употребление на Св. антидоръ е станѣлъ до толкова общеприето, както е било прѣди употреблението на самото таинство Евхаристия; именно : както по напрѣдъ на всѣка литургия сж се причастявали съ Тайнитѣ Христови всичкитѣ християни, които сж дохождали на църква; тѣй и днесъ почнаѣли всички да приематъ частици отъ Св. антидоръ слѣдъ свършване на Св. литургия, въ знакъ единството на всички вѣрующа помежду себѣ си.

Св. Църква заповѣдва да ся изида св. антидоръ прѣди да ся е яло или пило нѣщо и съ благоговѣние; защото той е хлѣбъ освѣтенъ, хлѣбъ отъ Божийтъ жертвенникъ, часть отъ Алтарнийтъ приносъ, който получава небесно освѣтявание.

Душ. Себесѣдникъ.

Свѣти къмъ духовенството.

1). О Христѣ братко ! Щомъ си се удостоилъ да приемешъ Божественното и достопочитаемо отъ всѣкого свѣщенство, то ти си длъженъ прѣди всичко да принесешъ самъ себѣ си жертва, като умъртвишъ всичкитѣ си страсти и наслаждения — тогазъ вече смѣло можешъ да се докосвашъ до животворната и страшна жертва; въ противенъ случай — като лесноза-

* Освятенъ хлѣбъ — нафора

**Оглашенъ, който ся учи на Христ. вѣра.
Ред.

палително вещество, — ще бѣдешъ изгоренъ отъ Божественний огънь. Ако Серафимъ не е посмѣхлъ безъ клѣщи да се докосне до Божественний *взгленъ* (Исайя 6, 6): то какъ хладнокрѣвно ще се докоснешъ до него ти, отъ когото языкътъ ти би се освятилъ, устата ти, душата и тѣлото ти би станали чисти, самитъ ти рѣцѣ, като служебни оръдия на извънестественний огънь и на таквазъ жертва, би станали по-лѣскави и отъ златото?

2). Разбери, както трѣбва, смисълъта на това, което ти се казва: ти всѣкидневно гледашъ на това Спасение, което, като видѣлъ само веднѣжъ Старецътъ Симеонъ, се растрѣперѣлъ и започналъ да се моли Богу за отпущанието му отъ този свѣтъ (Лука 2, 30). И затова, ако не си получилъ извѣстие отъ Св. Духа, че ти си угоденъ Богу ходатай прѣдъ Него за чловѣцитѣ, че си равно-ангеленъ: не се осмѣлявай безразсѣдно да извършвашъ страшното и честнейше свѣщенно-дѣйствиe на Божественнитѣ тайни, отъ което (свещенно-дѣйствиe) се страхуватъ самитѣ Ангели, и отъ което много отъ светиитѣ сѣ се отклонили сѣ благоговѣние; въ противенъ случай, като мислишъ да правишъ добро, да не би да погинешъ, като извѣстний Оза (2 Царе. 6, 6 — 7).

3). Внимавай на себе си, както е казано (1 Тимот. 4 16). Ако отъ по-прѣди, или пъкъ сега имашъ нѣкоя нечистота отъ душевна, или тѣлесна немощ; то прѣдварително трѣбва да се очисти тя сѣ Божественний огънь, чрѣзъ принесената ти за себѣ си по-напрѣдъ жертва: само по такъвъ начинъ ти, като избранъ, чистъ и полезенъ сѣдъ, и като достоенъ за таквозъ жертвоприношение, можешъ цѣлъ да се прѣобърнешъ въ сѣщо срѣбро, или злато (1 Кор. 3, 12), макаръ и по напрѣдъ да си билъ ти нѣщо дървено, или глинено. Само да имашъ благоволенieto Божие! Защото, гдѣто Богъ е готовъ да чуе, тамъ нѣма никакво прѣпѣтствие за таквозъ измѣнение.

4). Виждъ, сѣ каква равноангелска честь си се удостоилъ! За това чрѣзъ всѣкаква добродѣтель и чистота старай-се да си останешъ безукорно въ тази стѣпень, въ която си призванъ. Ти знаешъ за падналия денница — какъвъ е билъ и какво е станалъ чрѣзъ гордостъта?! За да не би се случило подобно и сѣ тебе, — ако започнешъ да се гордѣшъ и прѣвъзнасяшъ, — мисли се, че си прахъ и пепелъ (Бит. 18, 27) и като най-нищожна тварь, плачи непрѣстанно, тогазъ безъ, да се гледа на това, сѣ неисканното чловѣколюбие Божие и сѣ

Неговата неисканна добрина ще се удостоишъ да бѣдешъ повиканъ за съучастникъ и сродникъ на Божеството, чрѣзъ досяганиято ти до Светитѣ Тайни въ страшното свещенно-дѣйствиe.

(Слѣдва.)

Кога сѣ полезни наукитѣ?

Никаква полза нѣмаме отъ обучението по наукитѣ, ако живота ни е небогоугоденъ и небогобоязенъ. Доброто живѣяние и старанието за очистване и поправление на душата прави чловѣка истинско просвѣтенъ и уменъ. Който страни отъ добродѣтеля, той нищо не знае, както трѣбва, и не може да научи. Св. Антоний Великий казва: „Единственний способъ да разумѣемъ Всеблагаго Бога и божественнитѣ прѣдмети е благостъта и непорочния животъ, сѣ които се привлича благодатъта на Св. Духа, която ни научава на всѣка истина“.

Християнска мисль.

За гнѣвътъ

Гнѣвътъ е, както огъньтъ. Колкото повече дърва притурятъ на огъньтъ, толкова пламакътъ му става сѣ по-голѣмъ. Сѣщото е и сѣ чловѣка, колкото повече го разгнѣвявашъ, толкова гнѣвътъ му става по-голѣмъ. Но не притуряй вече дърва на огъньтъ и той скоро ще сѣ угаси; не раздражявай вече гнѣвливия чловѣкъ и той скоро ще сѣ умири!

Гнѣвливия чловѣкъ е вънъ отъ себѣ си и не чува, нето пази какви думи произнася и не осѣща какви злини прави; а когато му сѣ утѣши гнѣвътъ, тогазъ той размишлява, какви лоши думи е изговорилъ и какви пакости е сторилъ. — Гнѣвливия чловѣкъ е както и крадецътъ: когато сѣ изнѣсе на явностъ дѣлото на крадецътъ, не е срамота на оня, на когото е открадната стоката; но за оня, който е извършилъ дѣлото; сѣщо тѣй и онзи, който напада ближния си сѣ безчестни думи, той не поврѣжда честиъта на ближния си, но самъ себѣ си. Трѣбва всѣки християнинъ да размишлява върху това — да не разгнѣвява гнѣвътъ си!

Има мнозина гнѣвливи чловѣци, които казватъ: не съмъ азъ кривия на распрата, но тоя, — той трѣбва да сѣ покори на менъ, а не азъ нему. — Но чуй, Християнино! Ако не си ти захванѣлъ злото, то ти захвани доброто; ако не си ти причина на злото, бѣди при-

чина на доброто! И лѣкаритѣ отиватъ при болнитѣ, а не болнитѣ при лѣкаритѣ, защото сѣ болни, слаби и неможни! Прави и ти сѣщото Християнино сѣ ближнитѣ си, които лѣжатъ отъ гнѣвната болѣсть, — изцѣрвай имъ грѣховната рана сѣ покорностъ! Слушай Господа Бога твоего, който казва: „Аще ты кто ударитъ въ дѣсною твою ланиту, обрати ему и другую“. (Мат. 5, 39).

Кръстното знамение прави отровата безвредна.

Въ врѣмето на Апостола и Евангелиста Иоанна Богослова ¹⁾ имало единъ християнинъ, който испадналъ въ такава голѣма бѣдностъ, щото нѣмалъ що да даде срѣщу дълговетѣ на заимодавцитѣ си и ето. той отъ голѣма скръбъ намислилъ да се погуби, за която цѣль помолилъ единъ еврейски магносникъ да му даде отрова да я испие. Евреина, като неприятель на християнитѣ, на драга воля изпълнилъ молбата му като му далъ смъртоносно питие. Християнина, като взелъ отъ еврейна отровата, отишълъ въ къщата си; но отъ голѣмо отчаяние и страхъ не зналъ какво правялъ, най-послѣ, прѣкръстилъ чашата и я испилъ безъ да му стане нѣщо, прочее кръстното знамение унищожило силата на отровата; — той много се е чудялъ, че нище не е почувствувалъ и останалъ здравъ. Слѣдъ нѣколко врѣме, още повече се отчаялъ, щото ослабилъ сѣвършено и едва можалъ да истърпява болкитѣ, които му причинявали дълговетѣ; той пакъ отишълъ при този еврейинъ, сѣ молба да му даде друга отрова въ по-силна доза. Евреина се почудилъ, какъ е останалъ живъ този чловѣкъ и му далъ отрова по-силна, която християнина занесълъ въ къщата си. Той и този пѣтъ направилъ надъ чашата кръстно знамение и я испилъ безъ обаче да му стане нещо. Трети пѣтъ отишълъ при еврейна здравъ и читавъ и го изобличилъ, че той не билъ искусенъ въ своята си специалностъ. Евреина дошълъ въ ужасъ, той попиталъ християнина. какво е правялъ прѣди да испие отровата? Християнинътъ му отговорилъ: „Нищо друго не сторихъ, освѣнъ осѣнихъ чашата сѣ кръстно знамение.“ Сега вече еврейна позналъ, че силата на св. кръсть е прогонила смъртъта, а да се убѣди въ тази истина, той далъ сѣщата отрова на едно куче, което на минутата умрѣло. Евреина, като се убѣдилъ въ това, той заедно сѣ хри-

стианина отишле при Ап. Иоанна, комуто разсказали всичко що се случило сѣ тѣхъ. Той научилъ еврейна на християнската вѣра и го покрѣстилъ, а на бѣдния християнинъ заповѣдалъ да донесе единъ товаръ прѣсть, която осѣнилъ сѣ кръстно знамение и се прѣвърнала въ злато сѣ което християнина исплатилъ дълговетѣ си и му останало още нѣщо сѣ което е прѣхранвалъ семейството си. — Септември 26-ий.

Обяснения на нѣкои невразумителни думи и изрѣчения въ Богослужебнитѣ книги.

Въ 90 псаломъ какво ще рѣче *бѣса полуденнаго*?

Този псаломъ всѣкога се чете на „шестий частъ“ прѣди извършването на божественната литургия, отъ това и думитѣ: *не убоишия отъ страха ноцнаго, отъ стрѣли летящия во дни, отъ вѣщи во тмѣ прѣходящия, отъ срящи и бѣса полуденнаго* (ст. 5 и 6), твърдѣ често се слушатъ въ Божия храмъ. Положително можемъ да кажемъ. че много отъ нашитѣ священници и молящи ще се намѣржатъ да не знаятъ, какво сѣ разбира подъ думитѣ: *бѣсомъ полуденнимъ*. — На български прѣводъ тѣзи думи сѣ прѣведени така: *зараза, моръ, който опустошава въ срѣдъ пладнина*. Но едва ли е удобнопонятенъ и тозипослѣденъ прѣводъ. Какво сѣ разбира подъ дрмата *зараза* (моръ), която запусъта въ срѣдъ пладнина? — Това е мѣстенъ палестински горѣщъ вѣтръ, който понѣкога въ най-задушливи лѣтни дни духа по горитѣ и долините изъ Св. Земля. Той исъсушава сѣвършено всѣко растение въ Палестина, която и до днесъ оцѣне е напълно изгубила правото да сѣ нарича земля въ която *тече медъ и млѣко*. Този вѣтръ духа отъ Истокъ, за което въ житието на Пр. Иона е казано: *опрѣдѣли Господъ въсточенъ горещъ вѣтръ* и пр. (Ион. 4, 8) Като горѣше и прѣмираше отъ този вѣтръ, Иона поиска да умрѣ и рѣче: „Подобръ ми е да умрѣ, неже да живѣя“. Този задушливъ вѣтръ не дохожда ноцно врѣме, но денъ въ срѣдъ пладнѣ — той наистина е *бѣса полуденний*, по своитѣ гибелни и опустошителни послѣдствия. Въ Африка този ураганъ засипа понѣкогашъ по цѣли кервани сѣ пѣтешественници и често промѣня вѣнкашния ѣ видъ на пустиня. Давидъ. въ периода на своята младостъ, като пазялъ бащиното си стадо въ пустинята отъ ялопастие отъ пладнѣшниятъ ураганъ, отъ опитъ е испиталъ, че този, кой-

1) Ум. около 110 г. п. Р. Х.

то живѣе „подъ сѣнката на Всемогущия, не сѣ бои отъ моръ (зараза), която бѣдствува въ срѣдъ денъ“ — *не убои мисля отъ бѣса полуденнаго.* (Слѣдва.)

Бесѣда за коливото (житото.)

(продължение отъ 8-й брой).

— Свящ. Не, не е за това, а ето защо: За да изразимъ надѣждата си за блаженното безсмъртие на поменванитѣ отъ насъ умрѣли. Отъ земнитѣ нѣща, които се употребяватъ за храна има и по-сладки отъ меда и захарта? Така сѣщо нѣма по-сладко отъ небесното блаженство. И така, посладеното жито (коливо) сѣ медъ, или захаръ, означава сладостта на блаженния животъ, наслаждението сѣ вечното блаженство. По такъвъ начинъ, като занасяме жито на църквата за раздаване, ний като че казваме така: „Господи! вѣрваме, че тѣлата на умрѣлитѣ наши сродници ще въскрѣснатъ изъ гробоветѣ въ всеобщото въскресение така, както отъ тѣзи пшенични зърна, когато изгниѣтъ въ земята израстватъ нови зърна и се надѣваме, Господи, че ти ще чуешъ нашитѣ молитви и ще удостоишъ нашитѣ умрѣли да вкусятъ сладостта на вѣчното блаженство.“ На житото туряме запалена свѣщъ. Пламакътъ на свѣщъта надъ житото означава нашата вѣра въ въскресението на умрѣлитѣ. Както и запалената свѣщъ свѣти надъ житото, така вѣрата и надѣждата ни освѣтляватъ тъмнината на гроба и ни откриватъ бѣдѣщето въскресение на мъртвитѣ и блаженното безсмъртие.

— Сел. Ами нѣкой турятъ надъ житото и стафиди. Може ли?

— Свящ. Азъ мисля, че може. Въ това нѣма нищо противно на смисъла, който се придава на житото. Стафидитѣ (сухото гразде) сѣ сладки: тѣ служатъ за приправка на меда, или захарта. Освѣнъ това, тѣ служатъ за вѣнчашно украшение на коливото. Слѣдователно, стафидитѣ ще да изразяватъ сладостта и хубавината на вѣчното блаженство.

Прѣвелъ отъ руски: К. Георгиевъ

Извѣстия и забѣлѣжки

Съсѣвѣрие за понедѣлникътъ. — Въ „Хар. Еп. Вѣд.“ има помѣстена една забѣлѣжка, посвѣтена за изсѣдване въпроса, откъдѣ се е появило съсѣвѣрието за понедѣлника, като тежкъ (мъченъ) день.

У всичкитѣ народи, които живѣятъ на европейския континентъ (материкъ) понедѣлника сѣ счита за тежкъ день. Отъ що е произлѣло това мнѣние за понедѣлника? Нѣкои си мислятъ, че такова съсѣвѣрие за понедѣлника е произлѣзло вслѣдствие това, че този день непосредственно слѣдва слѣдъ недѣлята, въ която всички работници сѣ пиянствували, а отъ чиновническиятъ плоретариятъ, — изнурени отъ развлечения даже до срѣдъ нощъ, за което, както тѣ, тѣй и всички други, които сѣ злоупотреблявали съ недѣлята, ставатъ въ понедѣлникъ сѣ тежка глава, осѣщатъ въобще неприятно ослабване и като че ли сѣ неспособни за работата си. Такива, които физически и нравствено сѣ изнурени отъ безобразното прекарване Св. Недѣля, такива сѣ минаване на врѣмето, може да имъ служи *de facto* за оправдание това съсѣвѣрие. Безъ съмнѣние можемъ да прибавимъ, че началото на това съсѣвѣрие за понедѣлника сѣ заключава въ нѣкакви особенни разгледвания на този день, които сѣ запазени у насъ отъ язически врѣмена. У Римлянитѣ понедѣлникътъ билъ посвѣтенъ на мѣсечината, богиня на нощъта и тъмния адъ. Вслѣдствие това обстоятелство, язическото название, което сѣ дали на понедѣлника „день на мѣсечината“ сѣ е удѣржало и до днесъ въ всичкитѣ западно — европейски народи. Подъ распоряжданието на тази богиня на нощъта и въобще на тъмнината, сѣ раждала *смертьта*, послѣ въ него день обитавалъ страшниятъ *тартаръ*. Понеделника, есественно сѣ считалъ отъ язичниците, като день въ когото господарували страшнитѣ неприятелски на челоука духове, черъ и нещастливъ день. У евреитѣ има предание, че въ понедѣлника Богъ прогонилъ отъ небето злитѣ ангели (диаволи), и отъ това било положено начало на злото въ свѣта, за което ужъ грѣхопаданието на първитѣ челоуци било вслѣдствие паданieto злитѣ духове.

Какво влияние има пѣнието надъ чѣлоука? — *Легуе* привежда слѣдующий фактъ, който, нагледно показва, какво може да направи челоука пѣнието: „Единъ селски свѣщенникъ намислилъ да устрои за младитѣ и енористи пѣвчески хоръ. Той самъ приелъ да ги обучава въ пѣнието и слѣдъ двѣ години, младото поколение, като че сѣ прѣродило; отъ по-първо тѣ пиянствували, а сега кафенетата сѣ изпълнили (замѣнили) за пѣвчески зали. Кавгитѣ съсѣвѣмъ сѣ прѣмахнали. Да иска да се

скара нѣкой съ друго, това било много трудно, понеже всички живѣяли въ съгласие. При това, пѣнието имъ е направило да иматъ грижа и за външната чистота. Членовѣтъ отъ пѣвческото общество никакъ не сѣ рѣшавали да сѣ явятъ на събрание въ просто облѣкло.

Психическа загадка. — Нѣмската газета: "Schlössisches Morzendlat" предава слѣдующето извѣстие: Близко до Іановица (въ Силезия) живеялъ мѣжъ 52 годишенъ. Той страдалъ отъ катаlepsия (онѣмвяване, парализиране). Въ врѣме на припадванието си, той е говорялъ въ видъ на проповѣсть за покаянието, съврѣменно логично (разсѣдно) и съгласно Библията. Той говорялъ безъ да спрѣ отъ единъ до два часа и толковъ високо, щото чакъ на двора сѣ чувалъ. Проповѣдта си почнувалъ всѣкой пѣтъ съ молитва за краля, за роднинитѣ, за отечеството си и съ пѣние духовни пѣсни. Отъ всичко най-удивителното е това, че този чловѣкъ, билъ сиромашъ и безъ никакво образование. Когато говорялъ потѣвалъ цѣлъ въ потъ: когато дриде въ съзнание, не помнялъ, какво е говорялъ и даже, че е говорялъ. Газетата увѣрява, че за това необикновено явление било донесено на Гирманския Императоръ и на Берлинската Дух. консистория

КНИЖНИНА.

I

Нови книги.

1) *Кѣмъ въпросътъ по религиозното възпитание*, прѣвелъ отъ руски священникъ Ив. Ил. Булатовъ, цѣна единъ левъ. Свищовъ. — Тѣзи книга е скѣпоцѣненъ даръ на нашитѣ възпитатели и възпитаници. Прѣводътъ е вообщо добръ и языкътъ понятенъ. Желателнъ е, щото този добра книга да се ввѣде въ училищата, като по собие при изучаване на З. Божий.

2) *За Естественого Богопознание уроци по пространний хр. катихизисъ отъ свящ. Г. Титовъ*, прѣвелъ священникъ Ст. П. Чернооковъ, цѣна 40 ст. Кара-бунаръ.

2] *Церковна Библиотека*, редъ периодически книжки въ религиозно-нравствено съ-

Изданне и печатъ: Печатница „СТАРА ПЛАНИНА“

държане. Кн. I-а цѣна 25 ст. съ поща 30 ст. Издава священникъ Ной Ангеловъ с. Орѣхово (Рупчен. Околия).

II

Нови списания.

*** *Българска Сбирка*, списание за книжнина и обществени знания, излазя подъ редакцията на Г-на Стефанъ С. Бобчевъ кн. VII год. II 1895 год. цѣна 12 лева г. Пловдивъ.

*** *Искра*, всѣкимѣсячно научно — литературно обществено списание. Редакторъ — Издатель В. Юрдановъ год. V, томъ II, кн. XI год. цѣна 12 лева, г. Шуменъ.

*** *Семейно огнище* за Юний 1895 (год. I брой 7 год. цѣна 8 лева, гр. Шуменъ.

*** *Медицински сборникъ*, списание на българскитѣ лѣкари, издава Гражданската Санитарна Дирекция год. I броеве за м-цитѣ Мартъ — С/врий год. цѣна 7 лева г. София.

*** *Изворъ*, иллюстративно списание за ученици и ученички год. IV за Априлий и Май 1895 г. г. Руссе.

*** *Югославански Стенографъ и Гласникъ* год. IV, брой 5, 1895 г. Пловдивъ.

*** *Домашенъ приятель*, год. VП, кн. VI — IX за м. Юний, Юлий, Августъ и Септемврий 1895 г. София.

*** *Библиотека*, год. I, кн. VП, 1895 г. Пловдивъ.

*** *Свѣтъникъ*, Ред. Игнатий Рилски. София.

*** *Християнски свѣтъ*, мѣсечно научно — религиозно списание, издава Еван. Мисия въ Руссе год. ц. 3 лева, Руссе.

*** *Вздържателъ*, мѣсечно списание на Българ. въздържателенъ съюзъ год. I кн. за м-ць Августъ 1895 г. София.

*** *Православенъ Проповѣдникъ*, иллюстрирано религиозно — нравствено списание, год. III кн. Юний 1895 г. Самоковъ.

*** *Звѣздица*, списание за дѣца год. IV кн. Септемврий 1895 г. София.

Молимъ всички ония, които ни испращатъ пари за кн. „Християнски добродѣтели“ и „Указателя на всички текстове“, ако ни испращатъ въ марки да прибавятъ при всѣкой левъ по 10 ст. защото тѣй и размѣняме. Желателно би било да ни се испращатъ въ бонове, пощ. записи или банкноти.

Редактрѣ: Священникъ Минъ Г. Минковъ